

ХАМАД ХІЛЯЛ МАХІР НАІФ, Ірак, Басра, бізнесмен
КОБЄЛЄВА А.В., НТУ «ХПІ», м.Харків, студентка

ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЛИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ

На відміну від традиційного підходу до оцінки рівня конкурентоспроможності товару (1), для засобів малої авіації більш прийнятними є наступні пропозиції, які більшою мірою враховують особливості та специфіку виробництва, продажу і особливо експлуатації даного виду товару:

$$Y_k^{ma} = \lambda_k J_{mn}^{ma} + \beta_k J_{en}^{ma} + \gamma_k J_{pn}^{ma} + \varphi_k J_{on}^{ma} + \psi_k J_{bn}^{ma}, \quad (1)$$

де Y_k^{ma} - рівень конкурентоспроможності засобів легкої авіації; J_{mn}^{ma} - індекс конкурентоспроможності МЛА за технічними параметрами; J_{en}^{ma} - індекс конкурентоспроможності МЛА за економічними параметрами; J_{pn}^{ma} - індекс конкурентоспроможності МЛА за ринковими параметрами; J_{on}^{ma} - індекс конкурентоспроможності МЛА за особливими (специфічними) параметрами; J_{bn}^{ma} - індекс конкурентоспроможності МЛА за параметрами безпеки; $\lambda_k, \beta_k, \gamma_k, \varphi_k, \psi_k$ - вагомість, відповідно, технічних, економічних, ринкових, особливих (оригінальних, специфічних) параметрів і параметрів безпеки експлуатації даного виробу (при цьому повинна виконуватися рівність: $\lambda_k + \beta_k + \gamma_k + \varphi_k + \psi_k = 1$).

Використовуючи об'єктивні значення техніко-економічних показників літальних апаратів різних виробників, їх показники виробничо-підприємницької діяльності, а також результати експертної оцінки деяких показників конкурентоспроможності та узагальнюючих характеристик, нами були проведені розрахунки узагальненого показника конкурентоспроможності літальних апаратів, що в підсумку дозволило будівник рейтинг конкурентоспроможності апаратів МА, виготовлених різними виробниками. Результати розрахунків зведені нами в табл.1.

Таблиця 1 - Рейтинг виробників малих літальних апаратів України і Росії за рівнем конкурентоспроможності їх продукції

Марка (модель)	Виробник (фірма)	Рейтинг по груповим показникам конкурентоспроможності					Рейтинг
		J_{mn}^{ma}	J_{en}^{ma}	J_{pn}^{ma}	J_{on}^{ma}	J_{bn}^{ma}	
«Птенец-2»	«Ротор», м.Самара	5	8-9	1	3	1	1
Х-32 «СХ»	«Лілінталь» м.Харків	4	4	2	6	2	2
«Птенец»	«Ротор», м.Самара	6	6	3	4	7	3
Х-34 «Патруль»	«Лілінталь» м.Харків	3	8-9	5	5	6	4
Круїз	«Авіасоюз» г.Серов	10	13	4	2	3	5
А-22 «СХ»	«Аеропракт» м.Київ	8	1	9	9-10	4	6
Т-2М	ОКБ «АОН», м.Київ	7	2-3	12	7-8	11	7
СТ-180	«OWC», Херсон	2	10	8	11	12	8
Т-22М	ОКБ «АОН», г.Київ	11	2-3	11	7-8	10	9
Р-16 «Урал»	«Ротор», м.Самара	12	11	6	14	13	10
Елітар-202	ТОВ «Самара ВВВ -Авіа»	1	14	10	1	5	11
А-20	«Аеропракт» м.Київ	9	7	13	9-10	8-9	12
Стелс (Сталкер-14)	«Аерос», м.Київ	13	5	14	12	8-9	13
Хімік	«Авіасоюз» м.Серов	14	12	7	13	14	14

Отримані результати рівня конкурентоспроможності найбільш відомих на території СНД малих літальних апаратів (табл.2) дозволяють констатувати той факт, що рівень розвитку ринку малих літальних апаратів ще недостатньо високий, є ряд суттєвих проблем в різних сферах діяльності.